

Kiedy można odebrać zwierzę właścicielowi?

Zwierzę można odebrać właścicielowi, kiedy jest traktowane przez niego w sposób niewłaściwy, opisany w art. 6 Ustawy o ochronie zwierząt. Może ono być odebrane czasowo lub na stałe.

Zabezpieczenie zwierzęcia w trybie administracyjnym ma charakter tymczasowy i trwa do chwili prawomocnego rozstrzygnięcia sprawy karnej o znęcanie się nad nim. Dopiero jego wynik przesądzi ostatecznie o przypadku zwierzęcia albo powrocie do właściciela. Może to być zrealizowane w dwóch trybach, które różnią się chronologią zdarzeń – zwykłym lub interwencyjnym.

W pierwszym z wymienionych – najpierw organ administracji (wójt, burmistrz, prezydent miasta) wydaje decyzję, a następnie w oparciu o nią – zwierzę zostaje faktycznie odebrane właścicielowi lub opiekunowi. Natomiast w trybie interwencyjnym wcześniej dochodzi do fizycznego odebrania zwierzęcia, a dopiero później wszczynane jest postępowanie administracyjne celem wydania decyzji w przedmiocie odebrania.

Przesłanką do odebrania zwierzęcia w trybie zwykłym jest ustalenie przez organ, że właściciel utrzymuje zwierzę w warunkach odpowiadających przedmiotowym znamionom przestępstwa znęcania się nad nim. Należy przez to rozumieć zarówno określone działania (np. rwanie lub okaleczenie zwierzęcia, jego bicie twardymi i ostrymi przedmiotami, przeciążanie zwierząt pociągowych i juczych), jak również przejawy zaniechania (np. utrzymywanie zwierząt w niewłaściwych warunkach bytowania). Dla wydania decyzji o tymczasowym odebraniu zwierzęcia nie ma natomiast znaczenia świadomość właściciela, że dopuszcza się takiego czynu, a tym samym poczucie jego winy. Wynika to z faktu, że celem tego postępowania nie jest wymierzenie mu sankcji karnej, a zabezpieczenie zwierzęcia przed obiektywnie złymi dla niego warunkami życia. Odebranie zwierzęcia w tym trybie ma charakter fakultatywny.

Tryb interwencyjny opiera się na tych samych przesłankach co zwykły, przy czym musi zostać ustalone, że zachodzi stan niecierpiący zwłoki, a więc dalsze pozostawianie zwierzęcia u dotychczasowego właściciela lub opiekuna zagraża jego zdrowiu lub życiu. W sytuacji, gdy spełnione są przesłanki odebrania zwierzęcia, właściwy organ (policjant, strażnik gminny lub upoważniony przedstawiciel organizacji społecznej, której statutowym celem jest ochrona zwierząt) ma ustawowy obowiązek je odebrać.

Decyzja o odebraniu zwierzęcia jest podejmowana przez organ z urzędu po uzyskaniu

informacji od policji, straży gminnej, lekarza weterynarii lub upoważnionego przedstawiciela organizacji społecznej, której statutowym celem działania jest ochrona zwierząt. Zawiadamiający podmiot powinien podać dane wskazujące na traktowanie zwierzęcia w sposób określony w art. 6 ust. 2 Ustawy o ochronie zwierząt oraz umożliwiające identyfikację zwierzęcia, a także informującego. Właścicielowi zwierzęcia nie przysługuje na tym etapie sprawy sprzeciw czy inny środek zaskarżenia.

Zawiadomienie, nawet w formie anonimowego e-maila, kierowane do organu przez inny podmiot, na przykład sąsiadów właściciela zwierzęcia, nie powinno być lekceważone. Organ jest zobowiązany podjąć czynności mające na celu potwierdzenie okoliczności podanych w zawiadomieniu. W razie, gdy zwierzę zostało już właścicielowi odebrane, w zawiadomieniu kierowanym do organu należy przedstawić dowody uzasadniające konieczność natychmiastowego odbioru zwierzęcia, wskazać dane właściciela oraz dołączyć wynik weterynaryjnego badania zwierzęcia, jeżeli zostało już wykonane.

Organ, wszczynając postępowanie, musi ustalić jego strony, czyli właściciela lub właściciela i opiekuna (jeśli zwierzę ma zostać odebrane opiekunowi) i powiadomić ich o wszczęciu postępowania, również w sytuacji, gdy doszło do interwencyjnego odebrania zwierzęcia. Status strony w postępowaniu w przedmiocie czasowego odbioru zwierzęcia ma także z mocy prawa organizacja społeczna, której statutowym celem jest ochrona zwierząt, a której upoważniony przedstawiciel odebrał zwierzę i zawiadomił o tym wójta (burmistrza, prezydenta miasta). Jako dowód w sprawie należy dopuścić wszystko, co może przyczynić się do jej wyjaśnienia, np.: dokumenty, zeznania świadków, opinie biegłych oraz oględziny. Strony postępowania mogą składać wnioski dowodowe, a organ powinien je uwzględnić, jeśli przedmiotem dowodu jest okoliczność mająca znaczenie dla sprawy. Strona ma prawo brać udział w przeprowadzeniu dowodu, może zadawać pytania świadkom, biegłym i stronom oraz składać wyjaśnienia.

Postępowanie kończy się wydaniem decyzji o czasowym odbiorze zwierzęcia właścicielowi i przekazaniu go podmiotom wskazanym w art. 7 ust. 1 U.o.z. lub odmowie odbioru. Nie ma obowiązku wskazania w decyzji terminu, na jaki zwierzę zostało odebrane. Jeżeli zwierzę zostało już odebrane, organ musi dodatkowo ustalić, że wdrożenie trybu interwencyjnego było uzasadnione. W przeciwnym wypadku powinien wydać decyzję o odmowie odbioru zwierzęcia.

Decyzja o czasowym odebraniu zwierzęcia podlega natychmiastowemu wykonaniu, jeszcze przed upływem terminu do wniesienia odwołania. Stronie przysługuje prawo odwołania się do SKO w terminie trzech dni od daty doręczenia decyzji. Samorządowe kolegium odwoławcze rozpoznaje odwołanie w ciągu 7 dni. Krótkie terminy podyktowane są koniecznością szybkiego rozstrzygnięcia losu zwierzęcia, co jest szczególnie istotne w przypadku zwierząt odebranych w sposób nieuprawniony. Samo skuteczne i terminowe wniesienie odwołania od decyzji o czasowym odebraniu nie wstrzymuje jej wykonania.

Gdzie trafiają odebrane zwierzęta?

Rodzaj miejsca zależy od tego, z jakim zwierzęciem mamy do czynienia, i tak w przypadku zwierząt:

- domowych i laboratoryjnych jest to schronisko dla zwierząt
- gospodarskich – gospodarstwo rolne, wskazane przez wójta, burmistrza, prezydenta miasta
- wykorzystywanych do celów rozrywkowych, widowiskowych, filmowych, sportowych i specjalnych – jest to ogród zoologiczny lub schronisko dla zwierząt.

Zwierzę jest odbierane właścicielowi tylko na określony czas. Dopiero w razie skazania sprawcy sąd orzeka przepadek zwierzęcia, jeśli sprawca jest jego właścicielem. Zwierzę podlega zatem zwrotowi, jeżeli sąd nie orzeknie przepadku zwierzęcia, a także – jeżeli postępowanie karne w tej sprawie zostanie umorzona.

Dotyczy to też sytuacji, gdy postępowanie w sprawie zostanie umorzona, a organ administracji wydał decyzję o tymczasowym odebraniu zwierzęcia. Organ nie ma jednak obowiązku wydawać decyzji wygaszającej poprzednią decyzję. Zwrot zwierzęcia następuje w takiej sytuacji z mocy prawa.

Kto za to zapłaci?

Ostateczność i wykonalność decyzji o odebraniu zwierząt oznacza, że organ administracji powinien orzec o obciążeniu kosztami transportu, utrzymania i koniecznego leczenia zwierzęcia dotychczasowego jego właściciela lub opiekuna. Ustalone koszty powinny odpowiadać realnie ponoszonym z tego tytułu wydatkom, mającym wyłącznie uzasadniony faktycznie i prawnie charakter.

Sylwester Burtka